

مؤسسه حقوق بشر و محو خشونت

Human Rights & Eradication of Violence Organization

'Training & Empowerment of Young Professional Advocates in Afghanistan'

زنان معتاد و ارتکاب جرایم

ملالی امین

چکیده

نقش مواد مخدر در گسترش جرایم علیه زنان امروزه به عنوان معضل جهانی، آثار همه جانبه در سطح ملی و بین المللی دارد. مواد مخدر در بروز طلاق، خشونت‌های خانوادگی، بی اعتمادی بین اعضای خانواده و ضعیف شدن اساس و بنیادهای خانوادگی نقش موثر را ایجاد می‌کند. در نتیجه با توجه به مطالبی که درین نوشته مورد مطالعه قرار داده ایم، متوجه می‌شویم که اعتیاد به دخانیات این بلای خانمان سوز نه تنها برای جامعه ما بلکه به تمام جوامع بشری به عنوان یک مسئله مهم مطرح است. زیرا اعتیاد جوانان مخصوصاً زنان ریشه‌های یک جامعه را از بین برده و زنان کشور را به تباهی می‌کشاند. امیدها و آرزوها را در یک مدت از بین می‌برد احساسات و عواطف زنان را می‌کشد. این بیماری اجتماعی زنان را با مشکلات جنسی و روانی، مشکلات اقتصادی، تن فروشی و رو آوردن به فحشا روبرو می‌سازد. اعتیاد نه تنها فرد و خانواده را متاثر می‌کند، بلکه اثرات مضر را به جامعه به جا می‌گذارد. در جامعه مثل افغانستان، به اعتیاد به عنوان یک مشکل فردی نگریسته می‌شود و حضور فرد در رعایت وظایف و مسئولیت‌های اخلاقی محکوم می‌شود و این امر علت اعتیاد او تلقی می‌شود با این حال این تحقیق به اعتیاد به عنوان یک مشکل اجتماعی نگاه می‌کند که حل آن مستلزم توجه حکومت و سازمان‌های ذیربط می‌باشد. همچنان اعتیاد به مواد مخدر

یکی از انحرافات عصر حاضر است که سالانه قربانیان بی شماری از مردم می‌گردد و آسیب جدی به پیکر خانواده‌ها و جامعه وارد می‌کند. هر چند اعتیاد به مواد مخدر در بین مردان بیش از زنان است، اما در چند سال اخیر نرخ اعتیاد به علل مختلفی افزایش یافته است.

کلید واژگان: اعتیاد، مواد مخدر، معتاد، پیشگیری، فحشا، تجاوز جنسی و خشونت.

مقدمه

اعتیاد به مواد مخدر یک مسئله اجتماعی عمده در جهان است. در حدود دوصد میلیون نفر که پانزده الی چهل و سه سال سن دارند حد اقل یک بار از مواد مخدر در سال ۲۰۰۷ استفاده کرده‌اند. افغانستان از این مسئله اجتماعی در امان نیست سازمان ملل متحد به اساس تحقیق که انجام داده است در حال حاضر ۹۲۰۰۰۰ معتاد در افغانستان وجود دارد که ۱۲۰۰۰۰ نفر آنها زن هستند. اعتیاد نه تنها فرد و خانواده را متأثر می‌کند بلکه اثرات عمیق را در جامعه بر جا می‌گذارد. در جامعه افغانستان به اعتیاد به عنوان یک مشکل فردی نگریسته می‌شود و فرد مذکور در رعایت وظایف و مسئولیت‌های اخلاقی محکوم می‌شود و این امر علت اعتیاد او تلقی می‌گردد. با این حال این تحقیق به مواد مخدر به عنوان یک مشکل اجتماعی نگاه می‌کند.

مواد مخدر در گسترش جرایم علیه زنان تاثیر دارد و زنان ازین وضعیت بسیار متأثر می‌گردد. اعتیاد به مواد مخدر، رو آوردن به فحشا و خشونت‌های خانوادگی از جمله تاثیرات مواد مخدر بر زنان است.

مفهوم مواد مخدر

علت اعتیاد هر چیزیکه باشد بدیهی است که شخص معتاد نمی‌تواند وظایف روز مره خویش را با وجود توانای و استعداد که دارد به شکل درست آن انجام دهد و همه وقت در جستجوی همان حالت لذت بخش اعتیاد است که هرگونه لذایذ را می‌گیرد. معتادین مخصوصاً زنان نسبت به قوانین مذهبی، اجتماعی و اخلاقی بی‌اعتنا می‌شود و دست به ارتکاب جرایم مختلف می‌زند.

اعتیاد گاهی منجر به مرگ نیز می‌شود. معتاد مریض است باید تداوی و بسترشود از لحاظ اخلاقی و عاطفی متعادل شده بتواند و به آرامی بتواند خود را با اجتماع که در آن زندگی می‌کند تطبیق نماید.^۱

^۱ . حسینی جرجانی، سید امیر عبدالفتوح، آیات الاحکام، ج ۲، ص ۶۹۳، تهران: نوید، ۱۴۰۴ ق، ص ۹۰.
^۲ . دکتر محمد علی بشارت، آسیب شناسی خانواده گی اعتیاد.

مفهوم اعتیاد به مواد مخدر بسیار روشن اقسام مواد اعتیاد آور به صورت گسترده استعمال می کند و وضعیت معتادان به مواد مخدر به گونه ای می شود که بدون مواد مخدر سپری نمی تواند و از طرفی هرچه بیشتر استعمال نماید به همان اندازه وابستگی به مواد مخدر بیشتر و بیشتر می شود.

رفتار جرمی زنان در مصرف مواد مخدر

مصرف مواد مخدر و وابستگی به این مواد باعث آن شده است تا بعضی از زنان برای تامین این مواد مرتکب جرم شده اند. انواع جرمی که این زنان مرتکب می شود از قاچاق مواد مخدر شروع و حتا فروش کودکان. بنابراین وابستگی به مواد مخدر می تواند باعث بروز رفتار جرمی در میان معتادان نشود زیرا آنها سعی می کنند تا مواد مخدر را از تمام راه های ممکن بدست آورند.^۳ فقط بعضی از زنان می توانند از طریق قانونی پول مواد مخدر را پیدا کنند اما برخی دیگر از آنان از طریق راه های غیرقانونی برای مقاومت در برابر فقدان مواد مخدر کار می گیرند با در نظر داشت اینکه علل مختلفی باعث اعتیاد در میان زنان می شود و اعتیاد به نوبه ای خود به عواقب ناگواری می انجامد.^۴ با توجه به اینکه زنان در افغانستان توانمندی مستقل اقتصادی ندارد و برای تهیه مواد مخدر از طریق جرمی روی خواهد آورد. فشار اعتیاد و بی بضاعتی آنان را وادار می سازد که از راه های ممکن بدست به اعمال بزنند که آن اعمال وصف جرمی دارد.

ازدواج های تحمیلی بالای زنان و اعتیاد به مواد مخدر

نقش خانواده در پیگیری از اعتیاد بسیار مهم است عشق و ذمهدلی والدین در اجتماعی کردن زنان و اطفال احترام به قانون و ارزش های پذیرفته شده اجتماعی قابل توجه است ازدواج تحمیلی در افغانستان بیشتر رواج داشته که والدین بدون رضایت فرزندان شان به عقد نکاح در می آورند. این ازدواج باعث می شود تا خشونت در خانواده ها افزایش یابد و زنان نیز رو به مواد مخدر می کند و یا هم مجبور به فرار از منزل و خودکشی می شود.^۵ ماده ۲۶ قانون منع خشونت علیه زن در مورد ازدواج های تحمیلی چنین بیان داشته است "هرگاه شخصی زن را که سن قانونی ازدواج را تکمیل نموده بدون رضایت وی نامزد یا به عقد نکاح در آورد حسب احوال به حبس متوسط که از دو سال کمتر نباشد محکوم، نامزدی و نکاح مطابق قانون فسخ میگردد.^۶ این برای جلوگیری از پیامدهای بد ازدواج اجباری از سوی

^۳ . اکبر علیوریدی نیا، وضعیت زنان معتاد در افغانستان،

^۴ ENSANI.IR>ARTICAL.

^۵ . فرشته سلیمی، مواد مخدر در رویه قضایی، ص ۱۷۵.

^۶ . قانون منع خشونت علیه زن ماده ۲۶.

قانونگذاری به تصویب رسیده است. یکی از پیامدهای بد ازدواج اجباری و تحمیلی اعتیاد به مواد مخدر است و اعتیاد به مواد به مرور زمینه ساز ارتکاب جرایم دیگر می‌شود.

تأثیر اعتیاد به مواد مخدر و ارتکاب جرایم اخلاقی و در پی گیری هر گونه رفتاری که با چشم داشت‌های جامعه یا گروه معینی در داخل جامعه سازگار نباشد انحراف نامیده می‌شود. انحراف به دوری جستن از هنجارها اطلاق می‌شود و زمانی رخ می‌دهد یک فرد یا یک گروه معیارها و هنجارهای مقبول جامعه را رعایت نکند.

از دواج‌های پائین تر از سن قانونی در بسیاری از مناطق رواج دارد که شامل دختران می‌شود بلکه پسران را نیز در بر می‌گیرد ازدواج در سن پائین در بسیاری از موارد پیامدها و ناهنجاری‌ها را به خود دارد از جمله نا رضایتی از زنده گی و جستجوی راه حل و اقدام به خشونت و همین خشونت‌ها است که آنها را به مواد مخدر معتاد می‌سازد.

سرقت و انحرافات مبنی بر اعتیاد به مواد مخدر و طلاق یا از هم پاشیدگی خانواده و خود کشی توسط زنان می‌باشد (اکبری ۱۳۸۱) از یک سوی اعتیاد و از سوی دیگر نداشتن درآمد باعث می‌شود که برای رفع نیازمندی‌های خود، دست به هر کار بزنند.

ارتباط اعتیاد زنان با سایر جرایم اجتماعی

۱- معتاد نمودن فرزندان

از عواقب شوم اعتیاد زنان، خوراندن مواد مخدر به فرزندان است و این یک امر عادی در میان زنان به شمار می‌رود در مجموع ۱۵ درصد از معتادان زن گفته‌اند که کودکان شان نیز به مواد مخدر عادت می‌دهند تا کودکان شان آرام بگیرند و آنها بتواند کارهای روز مره خود را انجام دهند. در خانواده اعتیاد به مواد مخدر برای فرزندان دو پیامد دارد یکی فضا خانه به گونه است که کودکان فوراً به مواد مخدر معتاد می‌شوند و دیگر اینکه مادران کودکان را بری آرامش برخی مواد مخدر به آنها می‌خوراند.

۲- ابزار خشونت علیه کودکان

زنان معتاد بیان داشته که به آسانی صبر خود را از دست می‌دهد. بعضی از زنان معتاد با کودکان خود زمانی خشونت می‌کند که مواد مخدر به موقع به دسترس شان قرار نمی‌گیرد حتا باعث لت و کوب اطفال شان می‌شود.

خشونت علیه کودکان و عادت آن‌ها به مواد مخدر از جمله تاثیرات منفی اعتیاد زنان است که به اعضای خانواده وارد می‌شود این در جای است که مشکلات جسمی مرتبط با مصرف مواد مخدر از دیگر نتایج منفی و ناگوار اعتیاد در میان زنان به شمار می‌رود.

۳- ابتلا به بیماری های روانی و جسمی

نود فیصد مصرف کنندگان مواد مخدر باعث بروز بیماری‌های روانی و جسمی این زنان شده است که شامل عصبانیت یاد فراموشی هراس لرزش و بیماری‌های دیگر می‌شود.

۴- خودکشی

متأسفانه در افغانستان به معتادان در کل و زنان معتاد به طور خاص به عنوان بیمار نمی‌بیند بلکه تلاش می‌شود که به عنوان مجرم با آن‌ها برخورد گردد. در میان زنان اما این نوع برخورد سبب می‌گردد که زنان دست به اقدامات خطرناک از جمله خودکشی بزنند. آمار دقیقی از خودکشی زنان وجود ندارد اما یک رابطه غیر مستقیم بین اعتیاد به مواد مخدر زنان و خودکشی را نشان می‌دهد.

۵- ارتکاب به انواع جرم

مصرف مواد مخدر و وابستگی به آن باعث آن شده است بعضی از آنان برای تامین این مواد مرتکب انواع جرم شود انواع جرم که این زنان مرتکب می‌شوند از قاچاق مواد مخدر شروع و به فروش کودکان ختم می‌شود بعضی از زنان معتاد مشغول تن فروشی می‌شود و از طریق همین راه تجارت قاچاق مواد مخدر را می‌کند.^۷ هر نوع رفتار نا به هنجاری که زنان را در کم کردن فشار روانی ناشی از مواد مخدر کمک نماید آنان مرتکب می‌شود.

رو آوردن زنان معتاد به فحشا

نقش خانواده در برنامه ریزی و شکل گیری افراد انکارنا پذیر است افراد که با محرومیت عاطفی و فقدان محبت والدین رو به رو بوده که عامل رو آوردن به فحشا را می‌توان فقر ازدواج اجباری بیکاری، زیاده خواهی و تنوع طلبی...

^۷ . صدیقه رضایی، آسیب شناسی زنان افغانستان. کابل. انتشارات امیری. چاپ اول. بهار ۱۳۹۰ ص. ۲۳۲

و گاهی مرد معتاد زن خود را مجبور به این کار می‌کند و حتا مشتری‌ها را معرفی می‌کند.^۸ بیماری از بستگان شان هم می‌تواند که آنها را مجبور نماید به تن فروشی و رو آوردن به فحشا و از آنها به حیث برده جنسی استفاده کند.^۹

سیزده درصد از معتادان افغانستان را زنان تشکیل می‌دهند. این تعداد زنان به سبب فقر، خشونت، عدم آگاهی و معالجه ای امراض به مواد مخدر آلوده می‌شوند و به فحشا رو می‌آورند چنین به نظر می‌آید که با تمام فقر و شور بخش که مردم افغانستان با آن دست‌گیریان هستند مسئله‌ای فراگیر اعتیاد به مواد مخدر به موضوعی فرعی بدل شده است. مردم بخاطر تنگدستی به مواد مخدر فکر هم نمی‌کنند اما فقر خود باعث روی آوردن مردم، به مواد مخدر شده است. زنان در افغانستان بی آنکه معتاد باشند خود دچار مشکلات فراوان هستند اما اعتیاد به مواد مخدر خود مشکلی است که به دیگر مشکلات آنها افزوده و آنها را در بدبختی محض قرار می‌دهد یکی از عوامل رو آوردن به فحشا اعمال خشونت های خانوادگی است. که این زنان یا به خود سوزی روی می‌آورند و یا برای کاهش دردهای خود به مواد مخدر آلوده می‌شوند.

هر چند اعتیاد به مواد مخدر از بین مردان بیش از زنان است، اما در چند سال اخیر تعداد زنان معتاد به علل مختلفی افزایش یافته است که پدیده اعتیاد در میان زنان نیز همچون علل فردی، خانوادگی و اجتماعی مطرح می‌باشد و دارای ابعاد پیچیده و روان‌شناختی اقتصادی و راهکارهای موثر بحث پیشگیری ضروری است.^{۱۰}

سؤاستفاده جنسی از زنان معتاد

از سوی دیگر، امکان اینکه زنان معتاد به آسانی قربانی تجاوز جنسی شوند موجود است. ۵۴ درصد زنان معتاد مورد تجاوز جنسی قرار گرفته است. بنابراین هر زن معتاد می‌تواند قربانی تجاوز جنسی باشد.^{۱۱}

مطابق ماده ۱۷ قانون منع خشونت علیه زن در رابطه به تجاوز جنسی چنین حکم را بیان دانسته است.

۱- شخصی که مرتکب تجاوز جنسی به زن بالغ گردد با در نظر داشت حکم مندرج ماده ۴۲۶ قانون جزا به حبس دوام محکوم می‌گردد.

۲- شخصی که مرتکب تجاوز جنسی به زن نابالغ گردد با در نظر داشت حکم مندرج ماده ۴۲۶ قانون جزا به حد اکثر حبس دوام و محکوم به اعدام می‌گردد.

^۸ . <https://www.parsine.com>

^۹ . <https://farsi.alarabiya.net>

^{۱۰} . www.ensani.ir/artical

^{۱۱} . صدیقه رضایی، آسیب شناسی زنان افغان. کابل. انتشارات امیری. چاپ اول، بهار ۱۳۹۰، صفحه ۲۳۳.

۳- در حالات مندرج فقره های ۱ و ۲ این ماده مرتکب به پرداخت و به معادل مهر مثل به حبس جبران خساره به مجنی علیه نیز محکوم می گردد.

۴- شخصی که مرتکب به عفت و ناموس گردد حسب احوال به حبس طویل که از هفت سال بیشتر نباشد محکوم می گردد.^{۱۲}

بنابراین حدود نیمی از زنان معتاد، قربانی خشونت یا سوءاستفاده جنسی هستند اعتیاد تاثیر بسیار قابل توجهی در افزایش جدیت خطر خشونت ها یا تجاوز جنسی به زنان معتاد دارد. خطرات اعتیاد شدت خطر خشونت یا تجاوز های جنسی علیه زنان را به شدت بالا برد.

نتایج پژوهش ها حاکی است حدود نیم از زنان معتاد قربانی سوء استفاده جنسی یا تجاوز جنسی هستند که یافته های این پژوهش نیز ضمن صحنه گذاری به این مطلب نشانگر این است اعتیاد تاثیر بسیار قابل توجهی در افزایش شدت خطر خشونت ها یا تجاوزهای جنسی به زنان معتاد دارد.

نتیجه گیری

سالهاست که اعتیاد به مواد مخدر به صورت تهدید جدی جامعه بشری به خصوص زنان را در معرض خطر قرار داده است. تا زمانیکه مصرف کنندگان مواد مخدر داشته باشیم مواد مخدر از راهنمای های مختلف به داخل کشور راه می یابد بنابر این همراه با اقدامات مؤثر در بر خورد با قاچاقچیان در داخل کشور باید زمینه برای تحقیقات وسیع به منظور شناسای دقیق علل روی آوردن زنان به مواد مخدر، فراهم شود.

آموزش عمومی و پیش گیری از اعتیاد باید به عنوان یک فرهنگ در جامعه همگانی شود آن هم به همه شناسائی دقیق نیاز های زنان که متاسفانه بیشترین معتادان را شکل می دهد به علل و ریشه های اعتیاد در سایر ارتباط جمعی و خصوصی رسانه ها می تواند در این زمینه نقش موثر داشته باشد. زیرا برنامه های رسانه ای آموزنده زمینه ساز گرایش زنان به زندگی سالم و به دور از اعتیاد خواهد بود. از طریق آموزش و تشویق مردم به خصوص زنان باید در صدر فعالیت های مبارزه با مواد مخدر قرار بگیرد. اعتیاد عواملی است که زنان به جرایم مختلف دست خواهد زد. اعتیاد ازین نظر که یک بیماری است اما این بیماری سبب می گردد که افراد مبتلا به آن دست به اقدامات مجرمانه برای تسکین و تامین دردهایش بزند.

^{۱۲} . قانون منع خشونت علیه زنان ماده ۱۷ .

منابع

- (۱) جرجانی حسین، ابوالفتوح سید امیر، آیات الاحکام.
- (۲) سلیمی فرشته، مواد مخدر در رویه قضایی.
- (۳) اکبر علی دادی نیما، وضعیت زنان معتاد در افغانستان.
- (۴) سید حمید رضا علوی، تأثیر عوامل اجتماعی بر گرایش افراد به اعتیاد.
- (۵) رضائی، صدیقه، آسیب شناسی زنان افغانستان چاپ اول بهار ۱۳۹۵
- (۶) معنوی سید سابق، نقی اصنر، مترجم، تهران سال ۱۳۷۳ .
- (۷) دکتر محمد علی بشارت، آسیب شناسی خانواده گی اعتیاد.
- (۸) HHPS: //WWW.PARSINE.COM
- (۹) HTTPS: //FARSI.AL ARABIA. NET
- (۱۰) HTTPS: // KHANEHAMN.ORG
- (۱۱) HTTPS: //WWW.IRNA.IR>NEWS
- (۱۲) WWW.DAILY AFGHANISTAN.COM
- (۱۳) INSANI. IR> AR> ICLE
- (۱۴) WWW.FARD NEWS.COM
- (۱۵) HTTPS: // WWW.DW.COM >FA-IR